

BUITEN

8^E JAARGANG N^O. 26.

ZATERDAG 27 JUNI 1914.



Foto C. Steenbergh.

HET ROKIN TE AMSTERDAM.
GEZICHT IN DE RICHTING LANGEBRUG EN DAM.



Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

DE GEHEIMZINNIGE VIOLIST, DOOR WILLIAM LE QUEUX (26)	BLZ. 306
HET ROKIN TE AMSTERDAM, IV, DOOR V., GEÏLL. BLZ. 305, 308—311	
EEN STEDELING NAAR HET BOERENLAND, DOOR J. L. WALCH	BLZ. 309
SAINTE AGNÈS, DOOR A. W. VAN SCHIMMEL BRAKEL—	
GOUDRIAAN, GEÏLLUSTREERD	„ 310
NEDERLAND OP DE INTERN. TUINBOUW-TENTOONSTELLING	
TE ST. PETERSBURG, DOOR E. TH. W., GEÏLLUSTR. BLZ. 312—313	
HET AFGEBROKEN GEVELTJE AAN HET ROKIN No. 90 TE	
AMSTERDAM, (ILLUSTRATIES)	BLZ. 314
SCHAATSENRIJDEN, (GEDICHT), DOOR L. A. J. BURGERSDIJK	„ 314
IETS OVER MAKART, DOOR C.	„ 314
EEN VERLIES EN EEN WINST, MET PORTRET VAN KOLO-	
NEL L. W. J. K. THOMSON †	„ 315
DENNEKEVER, DOOR J. H. FABRE, (VERT. DOOR J. H.	
PRINSEN GEERLIGS)	„ 315
PORTRETTE V. KAPITEIN ROELFSEMA EN MAJOOR KROON	„ 315
DE OUDE ALBANEESCHE KRONINGSSTAD KROJA. ILLUSTR.	„ 316
DE MAANDAG L.L. GEOPENDE RIJKSWEEKSCHOLE VOOR	
VROEDVROUWEN TE ROTTERDAM. ILLUSTRATIE.	„ 316

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers **Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam**, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten.” Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.



DE GEHEIMZINNIGE VIOLIST

door WILLIAM LE QUEUX.

(26)

(Geautoriseerde vertaling.)

HOOFDSTUK XXII.

„DRIE knoepelaken!”
Terwijl ik hem de woorden nazeide, dacht ik plotseling aan Drew en aan zijn zonderling legaat, en ook aan de laatste koop die Quain gedaan had, voor hij zoo geheimzinnig verdween — die drie knoepelhaakjes, die hij bij Harrod gekocht had.

„Ga door”, zeide ik na eenige oogenblikken, zoo kalm als ik kon.
„Er valt verder niets te vertellen, signor”, antwoordde de man, weder in het Italiaansch vervallend, een taal, die ik ken. „Signor Bondi hoopte altijd den moordenaar nog te ontdekken — zoo de sterfgevallen tenminste aan moord toe te schrijven waren. Wat hem zich in het begin zoo sterk voor de zaak deed interesseeren, was, geloof ik, dat hij het arme meisje van het Eden Variété zelf goed gekend had. Hij was in vele opzichten erg vriendelijk en altijd vrijgevig met zijn geld. Ontelbare malen heeft hij arme, onbekende artsen, zoowel mannen als vrouwen, geholpen. Ik kende hem zeer persoonlijk, en dikwijls placht hij zich bij mij te beklagen over de ondankbaarheid van dat soort menschen. Hij vertelde mij eens, dat Gasperini hem vreeselijk had teleurgesteld door zijn groote ondankbaarheid. Signor Bondi heeft dat nooit vergeten, en ook nooit vergeven. Ik heb u al gezegd, dat hij een wraakgierigen aard had. Als signor Bondi hem niet geholpen had, zou de wereld nooit gehoord hebben van Volpi, en zou hij nu nog arm en onbekend zijn. In plaats hiervan is hij, zooals ik heb hooren zeggen, erg rijk.”

Hoewel dit alles was wat Ficarra mij vertelde, gaf het me stof te over om te denken. Hier was wederom een schakel, blijkbaar, in den keten van mysteriën, die ik zoo wanhopig sterk verlangde te ontwarren.

Wat kon het geheim van de knoepelhaakjes zijn? Het leek mij toe, dat er nu geen twijfel meer aan kon bestaan, of die knoepelhaakjes waren het symbool van het een of ander, misschien waren zij wel het een of ander mystiek teeken. Maar van wat?

Twee dagen gingen voorbij, en het gesprek met Ficarra was reeds weder half uit mijn geheugen vervaagd. Rosemary was blijkbaar weder geheel de oude. Er was niet gesproken over Gasperini of zijn muziek, maar iederen avond hadden wij het een of ander voorwendsel bedacht om Rosemary mee te nemen, van het hotel weg. Wij waren vast besloten om, zoo mogelijk, een herhaling van het tooneel van dien avond te voorkomen, doch wij hadden er geen zin in naar een ander hotel te verhuizen, daar het San Dominico zoo geheel aan onze eischen voldeed. Rose-

mary's zwijgen over wat er gebeurd was maakte ons echter ongerust. Want zij kon het niet geheel vergeten hebben, rede-neerden wij, zoodat zij er een geheime reden voor moest hebben, dat zij er nooit op doelde.

Twee dagen daarna werden mijn gedachten in een andere baan geleid door het ontvangen van een brief van mijn tante te Babba-combe. Zij had ons een paar maal brieven geschreven, die ons vermaakt hadden door het ouderwetsche van den stijl. Deze brief, niettegenstaande de eigenaardige woordenkeus ervan, bracht mij een beetje van mijn stuk.

In de eerste plaats was er een telegram van Enrico Marco voor mij gekomen, een lang telegram, behelzende, dat er sedert den dood van Drew dingen gebeurd waren, die het dringend noodzakelijk maakten dat ik onmiddellijk naar Londen terug keerde. Dat was de manier waarop hij het uitdrukte, en toen hij telegrafeerde had hij gedacht, dat ik nog steeds te Babba-combe was. Mijn tante had dit telegram geopend, — in haar brief maakte zij hare verontschuldiging hiervoor, en gaf er haar reden voor, doch ik kon tusschen de regels door lezen, dat ik haar zeer had doen ontstellen — er was niet veel toe nodig om haar te doen ontstellen!

Dienzelfden dag was er een telegram aan het Chalet bezorgd, geteekend: Sophie Verande. Dit telegram sloot tante ongeopend in. Zij voelde, zoo zeide zij, dat twee telegrammen op een dag te openen, haar te veel zou aangrijpen, temeer daar het eerste van zulk een dringenden aard was.

De naam „Sophie Verande” was mij geheel onbekend, doch in het telegram legde zij dit uit. De dame had Drew's verbranding bijgewoond, en had in nauwe vriendschapsbetrekking tot hem gestaan. Dit was dus de vrouw, die ik bij de begrafenis had opgemerkt, de vrouw, wier miniatuur ik geloofde gevonden te hebben, welk miniatuur ik nog steeds in mijn bezit had. Ook zij smeekte mij dadelijk over te komen. De zaak waarover zij mij wenschte te spreken was eveneens zeer dringend, en had betrekking op overleden vrienden. Ik ben niet bijzonder zelfzuchtig, doch als ik bedacht dat ik heelemaal niet aan Drew verwant was, dat hij zelfs geen intieme vriend van mij was geweest, niettegenstaande zijn bewering, dat ik zijn beste vriend was; dat zijn vader nu in Engeland terug was; en dat naar Londen terugkeeren gelijk zou staan met mij van Rosemary los te scheuren zoowel als van Sicilië, voelde ik dat er wel een beetje veel van mij geverd werd. Bovendien waren de telegrammen nu beide eenige dagen oud, zoodat, zelfs al vertrok ik op stel en sprong naar Engeland, ik waarschijnlijk toch te laat zou komen om nog in iets van dienst te kunnen zijn.

Ik schreef dus aan Enrico Marco en aan Sophie Verande, en besloot kalm hun antwoord af te wachten. Er gingen echter dagen voorbij, zonder dat ik van een hunner een antwoord ontving.

„Het is duidelijk”, zeide ik tot Calvert, „dat de zaak waar ze mij over wenschten te spreken, welke die dan ook moge zijn, van niet zooveel gewicht is als ze eerst dachten”. Hij was dit met mij eens. Had ik geweten wat ik kort daarop te weten zou komen, hoeveel minder tevreden zou ik dan geweest zijn met de beslissing die ik genomen had!

„Ik zou wel eens willen weten, wie die twee donkere, lange mannen toch zijn, die ik hier onlangs gezien heb”, zeide Rosemary tot mij op een middag dat wij samen in het Corso Umberto wandelden. „Vanmorgen nog waren zij op de binnenplaats van het hotel”.

„Hoe zien ze er uit?” vroeg ik zonder erg.

„O, ik denk dat het inboorlingen uit een of andere hoek van Afrika zijn! Ik zou zeggen Egyptenaren”.

„Egyptenaren!” riep ik uit. „Zeg me, zijn ze zwart, of bijna zwart?”

„Ja, ze zijn heel donker; ja, zoo goed als zwart”.

„Waar zag je ze, en hoe vaak heb je ze al gezien?”

Ik voelde me plotseling aan een hevige opwindung ten prooi. „Ik heb ze de laatste dagen verscheidene malen gezien; maar vandaag is 't de eerste maal, dat ik ze in het hotel gezien heb”, antwoordde zij.

„Wat voerden zij daar uit?”

„Voor zoover ik zien kon, niets. Ze zaten daar eenvoudig, net alsof ze op iemand wachtten”.

Ik ondervroeg haar scherp, en naar haar beschrijving van hun voorkomen, bestond er bij mij geen twijfel meer, of het waren de Nubiërs van Gasperini. Mijn pogingen om te ontdekken waar Gasperini, of Madame Joubert zich ophielden waren vruchteloos gebleken. Zou het echter niet mogelijk zijn deze mannen te volgen, en zoo te ontdekken wat ik wilde? Rosemary zeide, dat ze gewone kleeren droegen, doch ik voelde mij er zeker van, hen te kunnen herkennen aan hunne trekken.

Er gingen dagen voorbij, doch ik ontmoette hen niet. Drie maal zag Rosemary ze, doch telkens was ze alleen. Eenmaal waren zij weder op de binnenplaats van het San Dominico geweest. Bij andere gelegenheden liepen zij over straat. Neen, zij had niet den indruk gekregen alsof zij haar volgden, zeide zij in antwoord op mijn vragen. Inderdaad hadden zij haar heelemaal niet opgemerkt, voor zoover zij gezien had.

Deze mededeelingen maakten mij nog nieuwsgieriger. Het kon natuurlijk bloot toeval zijn, dat Rosemary de inboorlingen samenloop van omstandigheden, dat zij ze zoo dikwijls gezien

had, terwijl noch Calvert, noch ik er ook maar eenmaal in geslaagd waren ze te zien te krijgen.

De tijd, dien wij besloten hadden te Taormina te blijven, spoedde ten einde. Behalve dan het treurige voorval op dien avond, dat Gasperini Rosemary op zulk een vreemde wijze gehypnotiseerd had, waren de dagen zeer aangenaam voorbij gegaan. Wij waren van plan via Rome, Milaan en Parijs naar Engeland terug te keeren, inplaats van over zee, en Rosemary had goedgevonden onmiddellijk bij onzen terugkeer in Londen, ons engagement publiek te maken. Voor dit besluit was mijn tante wel voor het grootste deel verantwoordelijk. Verscheidene malen, toen wij op het Chalet logeerden, had zij er bij ons op aangedrongen het nieuws publiek te maken, en ons ook op andere manieren aangemoedigd haast te maken met ons trouwen. Zij had, zooals ik reeds vermeld heb, erg veel met Rosemary opgekregen, en zij was bang, dat, als ons huwelijk al te lang werd uitgesteld, er de een of andere onvoorziene omstandigheid tusschenbeide zou komen, zoodat het heelemaal niet plaats had. Want dat was, zooals ik later vernam, wat er met haarzelve gebeurd was in lang vervlogen dagen, zoodat zij was blijven zitten als een teleurgestelde, hoewel niet verzuurde vrouw.

„Ik voel me zoo vreemd, liefste”, merkte Rosemary op zekeren middag op terwijl wij onze toekomst zaten te bespreken. „Ik kan niet precies beschrijven wat ik voel, maar het is een eigenaardig gevoel van gedruktheid, dat langzaam over me gekomen is. Het begon gisterenavond laat toen ik in bed lag. Ik heb al verscheidene nachten slecht geslapen: vannacht heb ik bijna heelemaal niet geslapen”.

Zij wendde zich om en keek mij aan. Haar oogen stonden vol tranen, en ik zag een zeer droevige, bijna medelijdenwekkende uitdrukking in de violette diepten harer oogen, geheel verschillend van wat ik er ooit in had waargenomen. Instinctmatig nam ik haar hand, verlangend om haar te troosten, hoewel ik niet wist waarvoor zij troost behoefde.

Er waren in de vervlogen weken zoovele vreemde dingen gebeurd; zoovele geheimzinnige gebeurtenissen bleven nog onopgelost. Er waren zoovele wonderen, onverklaarbare waarschuwingen geuit, niet enkel door Madame Joubert, doch ook door Bondi — wiens dood ik nog steeds als een mysterie beschouwde — dat Rosemary's geestelijke gedruktheid en haar voorgevoel van naderend onheil, dat op het punt stond haar te overvallen, aanstekelijk bleek.

Ik trachtte haar gerust te stellen, en vertelde haar, dat de gedruktheid die zij voelde, de nawerking moest zijn van haar ziekte, en dat het wel spoedig zou verdwijnen. Doch hoe meer ik praatte, hoe somberder ik mijzelf voelde worden, niettegenstaande mijn vastberaden pogingen om opgeruimd en licht van hart te lijken.

„'t Geeft niets!” riep zij ten laatste uit. „Het móét komen, al doen we ook weet wat, om het af te wenden. Neen, het moet komen. Ik heb mijn uiterste best gedaan om er het hoofd aan te bieden, iederen dag; heusch, Cyril, maar 't geeft niets! Waarom zouden we voortgaan met onszelf te bedriegen? De dingen worden in deze wereld door de een of andere Macht geschikt, waartegen we ons niet kunnen verzetten, en die wij niet begrijpen”.

Plotseling wendde zij zich tot mij, met brandende oogen.

„Cyril!” riep zij uit, terwijl zij zich bijna woest aan mij vastkleemde, „beloof me één ding — je móét, schat, o, je móét het me beloven!”

Vreeselijk beangst, want ik had er geen idee van waaraan zij had trachten te weerstaan, verklaarde ik, dat ik haar alles wat maar redelijk was wilde beloven.

„Als er een ongeluk mocht gebeuren”, ging zij snel voort, „als er iets mocht gebeuren, dat je wonderbaarlijk en algeheel onverklaarbaar vindt, zul je me dan niet veroordeelen, liefste? Ik heb mijn best gedaan, heusch, dat heb ik. De een of andere vreemde macht overmant en overweldigt mij, dwingt mij tegen mijn wil. Ik kan het niet helpen. Het is me alsof ik het overal om me heen voel, zooals ik het al dagen gevoeld heb, maar vandaag is het al heel erg”.

„Een macht, die je dwingt, kindje!” riep ik ontsteld uit. „Maar hoe dan en op welke manier? Wat is het, dat je je gedwongen voelt te doen?”

„Dat kan ik je niet zeggen. Ik zou er te lang voor noodig hebben om het je uit te leggen. Maar — maar ik smee je, het doet er niet toe wat er in de eerstvolgende dagen gebeurt, en wat ik ook zeggen of doen moge, mij niet hard te beoordeelen — zul je niet?” smeekte zij. „Ik heb je lief, Cyril — ach je weet hoe hartstochtelijk ik je lief heb, schat, maar-maar-ik-ik...” Plotseling zweeg ze, en terwijl zij haar treurige gezichtje in haar handen verborg, barstte zij in bitter snikken los.

HOOFDSTUK XXIII.

HET PROBLEEM VAN DE KNOOPEHAAKJES.

Mijn beminde werd den volgenden morgen even voor achten vermist.

De ontdekking van hare verdwijning verlamde mij bijna. De tijding werd mij gebracht door Calvert, want volgens den nachtportier van het hotel, had zij het hotel om één uur in den nacht verlaten en was sedert dat oogenblik niet meer gezien.

Gedurende eenige oogenblikken zat ik onbeweeglijk, niet in

staat te denken of mij te bewegen. En toen, met een uiterste poging, verzamelde ik mijn gedachten en begon zoo goed en kwaad als het ging, te overwegen welke stappen er te nemen waren om te ontdekken waar zij heen gegaan was.

Mijn eerste indruk was, dat zij in een val gelokt was, en dit geloof werd versterkt toen ik dacht aan de Egyptenaren, die zij zoo dikwijls gezien had. Doch toen bedacht ik weer, dat een ontvoering in een plaats als Taormina heel lastig zou zijn. Bovendien waren er teekenen, die erop schenen te wijzen, dat zij het hotel uit eigen vrije beweging verlaten had. Haar toiletbenoodigdheden, zoowel als andere van haar bezittingen waren verdwenen.

Toen ik navraag deed bij den gérant van het hotel en bij zijne ondergeschikten, kwamen er verscheidene dingen aan het licht. In de eerste plaats was er een half uur voor haar verdwijning een briefje voor haar bezorgd. Het was gebracht door een Siciliaanschen jongen, dien de nachtportier, die het had aangenomen, zich niet herinnerde ooit tevoren te hebben gezien. Later was Rosemary de trap afgekomen, haar tasch dragend, en was het hotel uitgegaan zonder tegen iemand te spreken. De hotelbediende, die haar had zien vertrekken, zeide, dat hij niets buitengewoons in haar voorkomen had opgemerkt. Hij was ervan overtuigd, zeide hij, dat de dame zou terugkomen. Iemand moest haar onverwacht hebben weggeroepen, en zij, langer dan zij eerst het plan had weg te blijven, opgehouden zijn. Hij had wel meer van dergelijke gevallen bijgewoond, zelfs wel met bezoekers van dat hotel. En hij trad in lange bijzonderheden, die me niets konden schelen. Geen van de bedienden scheen zich werkelijk ongerust te maken over Rosemary, en tot op zekere hoogte stelde hun kalmte mij een beetje gerust.

Calvert was van meening, dat wij tot 's middags moesten wachten alvorens de politie van de zaak in kennis te stellen, en toonde aan, hoe akelig zij het zou vinden als er een hoop drukte van gemaakt werd, en het dan later bleek, dat er een goede reden was geweest voor haar afwezigheid. Nooit zal ik die vreeselijke uren vergeten, dat gevoel van hulpeloze onmacht dat mij vervulde, terwijl ik doelloos rondwaalde, eerst den eenen kant uit, vervolgens een anderen, toen terug naar het hotel, koortsachtig van angst, en terwijl mij dan telkens verteld werd, dat er nog niets omtrent haar vernomen was. Tegen vijf uur dien middag kon ik de spanning niet langer verdragen. Alleen opgesloten in mijn kamer, lag ik rusteloos op mijn bed te woelen, mijzelf almaar afvragend waar zij toch heen kon zijn. Vreeselijke visioenen rezen voor mij op. Ik zag Rosemary in de macht van Gasperini — daar gehouden tegen haar wil. Ik zag hem haar op een dozijn verschillende manieren mishandelen. Ik zag —!

De visioenen veranderden. Rosemary lag in zijne armen en hij liefkoosde haar. In hartstochtelijke bewoordingen stortte hij zijn liefde voor haar uit, en legde zijn geheele ziel voor haar bloot. Haar krankzinnige verblinding, hartstocht, of wat het dan ook mocht zijn, en die weken lang opgekropt was, werd plotseling losgelaten. Dus hierop had zij gedoeld toen zij den vorigen dag zoo raadselachtig tot mij gesproken had over haar strijd en haar pogingen om „het” te weerstaan. Ik had haar gevraagd wat zij bedoelde en wat zij weerstaan moest. „Ik kan het niet uitleggen”, had haar antwoord geluid. En toen kwamen mij de woorden weder voor den geest, die zij dien middag op zulk een smeekenden, diepbedroefden toon had geuit:

„Als er een ongeluk mocht plaatsgrijpen, als er iets mocht gebeuren, dat je vreemd en algeheel onverklaarbaar mocht voorkomen, beoordeel me dan niet hard, liefste. De een of andere vreemde macht overmant en overweldigt me, en dwingt me te handelen tegen mijn wil”.

En ik had het belooft — ik had haar mijn woord gegeven, dat ik haar noch zou veroordeelen, noch hard zou beoordeelen. Ik moet bekennen, dat ik daar voor het oogenblik niet aan had gedacht. Nu kwam het mij plotseling weder voor den geest, en oogenblikkelijk was ik besloten te doen zooals ik gezworen had. De ramp, het onbekende „verbazingwekkende”, waar zij instinctmatig zoo bang voor was geweest, was gekomen. Nu moest ik mijn ridderlijkheid bewijzen door haar onvoorwaardelijk te vertrouwen, niettegenstaande de veroordeelende getuigenis. Want hoewel ik nog niets positiefs wist, leek er mij, alles wel beschouwd, slechts één oplossing van het vraagstuk: Rosemary was naar Gasperini gegaan!

Wat zou de wereld zeggen als dit schandaaltje haar ter oore kwam? vroeg ik mijzelf met bitterheid af. Dat het haar vroeger of later ter oore moest komen, was zeker, want Taormina leeft van schandaaltjes.

Dien namiddag was het glaciend heet, en hieraan, alsook aan het feit, dat ik den vorigen nacht nagenoeg geen oog had dichtgedaan, is het waarschijnlijk toe te schrijven, dat ik onbewust in diepen slaap viel.

Toen ik wakker werd, was het al heel laat. Er bonsde iemand op mijn slaapkamerdeur, en, te oordeelen naar het lawaai dat hij maakte, zou ik zeggen, dat, wie het dan ook was, die daar stond te kloppen, hij al een heelen tijd daar gestaan had. Ik sprong van mijn bed, deed het slot van de deur, en opende haar.

„Er is een dame voor u, signore”, zeide een kellner kortaf in het Italiaansch. „Zij gaf geen naam op, maar kwam om zes uur, en een uur geleden weer. Dit is de derde maal dat zij er geweest is, om u te spreken, en ze zegt, dat als u thuis bent, ze u moet spreken, want dat de zaak waar ze voor komt, zeer gewichtig is”.

(Wordt vervolgd).



Foto C. Steenberg.

HET ROKIN TE AMSTERDAM, EERSTE GEDEELTE.

HET ROKIN TE AMSTERDAM.

IV. NIET VAN VROEGER, MAAR VAN NU EN STRAKS.

IN de drie voorgaande nummers van dit weekblad heeft de Heer Corn. J. Gimpel belangwekkende historische bijzonderheden meegedeeld over het Rokin. De fraaie en voor een deel zeldzame platen welke die artikelen vergezelden, hebben ongetwijfeld het besef verlevendigd voor het schilderachtig van dit gedeelte van Amsterdam, eenmaal de feitelijke binnenhaven van de koopstad aan het IJ. Gebleken is daarbij ook, dat de rivier die zich hier met een prachtige kromming IJwaarts wendde, in den loop der tijden voortdurend meer werd versmald en aangeplempd, totdat het eeuwenheugende Rak-in de gedaante verkreeg waarin wij het thans kennen.

Hoe ook verminkt, nog altijd heeft deze gracht zonder boomen, — een unicum in Amsterdam — het karakter van haren oorsprong bewaard, nog altijd treft zij door schilderachtigheid die bijna uitsluitend aan het water is te danken.

En toch wil men het Rokin gaan dempen!

De beweging die tot demping drijft is lang niet nieuw. Zij deed zich reeds gelden in de dagen toen nu wijlen A. W. de Flines, als een andere Haussmann ijverende voor een echten boulevard (in de grachtenstad Amsterdam!), in een vergadering van „Vooruitgang” de noodzakelijkheid om het Rokin te dempen bepleitte. (17 Oct. 1899). Er werd druk geoefend op den Gemeenteraad, maar onmiddellijk daarop verscheen een contra-adres, geteekend door 43 bewoners van het Rokin „tusschen het Beurspleintje en het Spui”, — en onder dezen aanzienlijke firma's — om niet tot demping over te gaan. Zij spraken daarbij terecht van een vandalistisch streven en zij voerden verschillende praktische redenen aan voor het behoud. Hun stem vond weerklink in de burgerij en het was met name nu wijlen P. L. Tak, die in „de Telegraaf”, met klemmende argumenten de demping bestreed.

Daarop is een periode van stilstand gevolgd, waarin het vraagstuk door andere kwesties scheen verdronken. In de buurtvereniging „Het Rokin”, door anti-dempers opgericht, vormde zich langzamerhand een meerderheid van voorstanders. Door dezen is de sluimerende beweging weder opgewekt. Zij deed zich gelden in den aanvang van 1908, toen de Vereeniging f 300 uitloofde als extra-premie voor den winner van de Dam-prijsvraag indien zijn plan samenging met demping van de gracht. Deze propaganda-zet werd door de tegenstanders onmiddellijk welsprekend beantwoord, want 23 bewoners van het Rokin loofden toen f 1000 uit wanneer in het bekroonde plan de gracht in stand zou blijven!

Weer verstreek eenige tijd, maar de Vereeniging zat niet stil. Nadat zij bij het Gemeentebestuur had aangedrongen op verbetering van den toestand op het Rokin, richtte haar Bestuur een schrijven tot B. en W. (30 Aug. 1912), waarin werd verzocht om demping tot aan het pontje. Het antwoord luidde, dat, indien tot demping werd overgegaan, die zou

geschieden van het Beurspleintje tot aan de Langebrugsteeg. Overigens werd erkend, dat de demping op het algemeen program stond aangeteekend, maar niet dat zij dringend noodzakelijk en dus urgent was. Men zou er eens over denken, over een jaar of tien. Bij wijze van een onderhandsch accord werd tegelijk aan de Vereeniging te verstaan gegeven, dat de demping vervroegd zou worden indien zij een bijdrage zou leveren in de kosten en het renteverlies die zulk een bespoediging zouden medebrengen. Het benodigde bedrag werd becijferd op f 65.000 of de rente van tien jaar over het kapitaal voor de demping benodigd.

Dit antwoord wekte in de Vereeniging bevreemding en ontstemming. Men sprak van een verkeerd precedent. Toch werd met algemeene stemmen (!) besloten, om zoo mogelijk aan den eisch te voldoen.

Met een ijver, een betere zaak waardig, is de Vereeniging toen onder hare leden aan het collecteren gegaan. Geruimen tijd bleef het totaalcijfer onvoldoende om er mee voor den dag te komen, maar na anderhalf jaar, toen nog enkele belangrijke bedragen waren toegezegd, was het totaal gestegen tot ongeveer f 40.000. Voldoende was dit nog wel niet, maar ten Stadhuijze werd het vooruitzicht geopend, dat men nu langzamerhand wel met een voordracht zou komen. De heeren hadden hun best gedaan en in ieder geval was na de eerste onderhandeling weer eenige tijd verstreken en het renteverlies dus ook naar rato verminderd.

In deze aangelegenheid, men ziet het, had dus het Stadsbestuur een compromis gesloten met een buurtvereniging en zich door een belofte gebonden. Niet het algemeen belang, maar het buurtbelang — of juist nog, dat van een deel van de buurt, — zou den doorslag geven. Het geld van een bepaalde categorie van direct belanghebbenden zou het tempo bepalen voor de uitvoering van een regeeringsdaad, waarin heel de burgerij recht van spreken en oordeelen heeft, ook en vooral uit aesthetisch oogpunt. Is het wonder dat deze eigenaardige proeve van gemeentelijk beleid bij velen weinig instemming en zelfs afkeuring ondervond?

Doch ook in anderen toon werd nu tegen de te verwachten voordracht bij voorbaat verzet aangeteekend. Het Genootschap „Amstelodamum” wendde zich, in den aanvang van dit jaar, tot den Raad, met dringend verzoek niet tot demping te besluiten, omdat deze uit een aesthetisch oogpunt verwerpelijk moest worden geacht en door het openbaar belang niet werd geëischt, teneinde toch de bestaande gebreken wel op andere wijze konden worden verbeterd.

Nog altijd liet de voordracht zich wachten, totdat nu onlangs het geval weer een ander aanzien kreeg. In een vergadering van de Vereeniging „Het Rokin”, gehouden op 8 Juni l.l., kwam de voorzitter, de Heer Vrugtman, mededeelen, dat het bestuur machtiging moest vragen om het aanbod van 40 mille aan de Gemeente, als bijdrage in de dempingskosten, weer in te trekken. Wat was er gebeurd? Op het Prinsenhof had men zich niet willen verbinden om de demping nog voor dit jaar 1914 voor te stellen.



HET ROKIN, EERSTE GEDEELTE, ZOOALS HET ER GEDEMPD ZAL UITZIEN.

Drie van de voornaamste deelnemers in het bedrag, de Rotterdamsche Bankvereniging, de Heeren Drijfhout en Van Delden, die zulks als dwingende eisch aan hun toezegging hadden verbonden, hadden zich teruggetrokken en... daarmee viel alles in duigen.

Hiermede was de voordracht meteen van de baan, want spoedig verluide dat zij onder deze omstandigheden was ter zijde gelegd, onder het loodje. Duidelijker kon niet nogmaals en ten overvloede worden bevestigd dat er inderdaad een accoord heeft bestaan. Maar tegelijkertijd is ook bekend geworden wat die voordracht behelsde en wat het Stadsbestuur van plan is.

Aan spoedige demping kan niet worden gedacht, omdat voor al het sloopen en bouwen op den Dam en in de naaste omgeving, veel bouw materiaal te water moet worden af- en aangevoerd. De gesmade gracht kan vóór 1916 niet worden gemist en de Stad ondervindt nu zelve de gegrondheid der bezwaren van verschillende Rokinbewoners, die groot nadeel en ongerief zouden lijden indien schuiten door karren moesten worden vervangen.

Evenwel blijft de demping pro memorie op het gemeentelijk werkprogram, als een maatregel voor de toekomst. Als het zoo ver is zal men zich niet bepalen tot demping van het eerste gedeelte, maar ook de prachtige breede gracht ter hoogte van de Nederlandsche Bank zal het moeten ontgelden. Wanneer eenmaal de geheele Vijzelstraat is verbreed, zal het bedoelde gedeelte tusschen Spui en Sophiaplein door aanplemping worden versmald.

Het is duidelijk, dat dit op den duur moet voeren tot gehéele demping.

Men geeft er zich niet voldoende rekenschap van, hoe het Rokin er na de demping wel zou uitzien. De hierbij gevoegde platen (look on this picture and on that!) zijn zeker in staat om velen te bekeeren die gedachtenloos instemmen met het koor, dat volkomen blind voor de schoonheid van de oude stad, altijd maar klaagt met schampere woorden over het stilstaande water en zweert bij de eischen van het Verkeer. Heeft men niet kunnen lezen in een „juridische verkeers-causerie” dat met het gehéele Rokin ook de Binnen-Amstel tot aan de Hoogesluis behoorde te worden gedempt?

De bedoelde klachten zijn zeker niet ongegrond, maar gelijk „Amstelodamum” reeds heeft aangestipt, zeker is er verbetering mogelijk, ook zonder dat tot demping wordt overgegaan. Men vergete niet, dat er in al den tijd dat het Stadsbestuur, wachtende op de afkoopsom, met de vereniging „Het Rokin” in stil accoord heeft verkeer, hier ter plaatse niets is gedaán. Het water is niet op afdoende wijze gereinigd, de rioleering is niet ter hand genomen, er is niet geasfalteerd, voor beveiliging van het verkeer is niet gezorgd. Bij al die verwaarloozing heeft zich ten onrechte een communis opinio gevormd, dat het Rokin in „een onhoudbaren toestand” verkeerde en demping het eenige redmiddel zou zijn om daaruit te geraken.

Nu is gelukkig het gevaar geweken, en de voordracht voor onbepaalde tijd opgeborgen. Al behoort het tot het jongste verleden, we hebben het bovenstaande hier willen vastleggen tegen den tijd dat het Rokin weder met demping wordt bedreigd. Moge het nóóit daartoe komen!

EEN STEDELING NAAR HET BOERENLAND.

I
TWAS bij half negen, toen ik op Hemelvaartsdag ineens klaar wakker werd. De doffe zwaarmoedigheid der gordijnen kon de jubeling van de zon niet weren; het was te zien en te voelen, dat daar buiten een zomerdag straalde vol bloei en blijheid, vol warmte en weelde; een echte Zóndag.

Maar ik zag hem niet tegemoet als enkel vreugd. Want ik voelde mij verlaten. Mijn huisgenooten waren op reis, en mistroostig keek ik naar den mooien dag als naar iets buiten mij; een feest waarbij ik door de ramen kon toezien.

Maar dat wóu ik niet.

En ineens kwam er een gedachte bij mij op, die me 't bed uit deed wippen en naar het spoorboekje grijpen. Een kwartier later zat ik in de tram naar 't spoor. Ik zou naar Winkel gaan.

II

Ge weet waarschijnlijk niet, waar dat Winkel ligt. Het is dan ook een oord, dat niets in mindere mate is dan een villégiature. Het is eenvoudig een welig, welvarend boerendorp in het welige, welvarende West-Friesland. Het ligt bij den hoek dien de lijn van Noord-Holland's oostkust maakt, wanneer ze zich, na haar extra-oostelijke uitbuiging, weer, na Medemblik, noordwaarts wendt. Ieder zal mij toestemmen, dat dit een buurt is, waar geen mensch die zich respecteert, ooit den voet zet. Alkmaar is het kaasmartelijk einde van very dutch trips; en er zijn nog steekneuzen, die de Streek bekijken; maar de noordelijke rest is silence.

Die „silence” echter wilde ik juist hebben op mijn Hemelvaartsdag. De wereld zou daar zijn zonder feestelijke uitbundigheid, maar ik zou in de stilte loopend, er toch iets heel liefs vinden en innigs: den zachten glans dien herinneringen leggen over een land.

In zeventien jaar was ik er niet geweest; en zeventien jaar is heel wat, voor iemand die twee maal zeventien jaar oud is. Toen dan logeerde ik te Winkel voor mijn gezondheid, die wat wei en boerschen zomer ter remedie vroeg. Vijf weken heb ik er in de heerlijkste jongensjaren, in de dubbel-zalige bedwelming van buitenlucht en gezond-worden, langs den dijk en door de hoge korenvelden geloopt, heb ik er op kaduke vletten met een hooiershoed op m'n kop door kroosige slootjes geboomd, geluierd in weiden, gecroquet op bleekveldjes en boerenerven, en ben van vele schonkige boerenpaarden afgevallen, alvorens ik den dijk-oprit met eere volbracht. Het was een schoone zomer, want ik weet dat ik geen boek onder mijn oogen mocht hebben. Tot ik op 't laatst weer tot verfijnder leven terugkeerde, en in het priiel van mijn gastheer heele morgens ging doorbrengen met een paar jaargangen van... T.A.V.E.N.U. — Tavenu — jawel, maar hoe was die lectuur van jasmijn en seringen doorgeurd, en hoe frisch en aardig vond ik 't alles — Ook muziek ging ik weer genieten....



Foto C. Steenbergh.

HET ROKIN MET DE OUDE TURFMARKT.

en tot in 't oneindige een oude speeldoos opdraaien. Hij verveelde mij nooit. Als ik mij dat alles te binnen breng, besef ik eerst recht, dat ik nooit weer zóó gezond ben geweest. Maar ook toen deze „geestelijke vreugden” weer toegankelijk werden, bleef ik in de volheid van buitenlucht loopen en varen, en klom in den toren, en liet er de klok tien minuten vóór drieën slaan, of ging met den domine naar Alkmaar op dagen dat „de ring” vergaderde, of hobbelde in 't oude tentwagentje, dat men mij nog ternauwernood toevertrouwde, achter 'n eigenzinnigen en „kijk-rigen” 1) ket over den Zuiderzeedijk naar Medemblik, dat verweerd en stil boven de wijde zee en 't vlakke lage land uitrijst. . . . Kortom, ik ben daar een gelukkige jongen geweest.

III

Daar zou ik dan nu weer eens heengaan, vertrouwde wegen hervinden, bekende uitzichten zien, en o zeker, wel véél veranderd ontwaren. . . . Nu ja. . . . Op 'n enkel herinneringsmoment maar hoopte ik; als 'n plezierig kostbaarheidsje om van te genieten.

IV

Na een lunch in Alkmaar en een ritje in 'n snikheeten coupé waar de zittingen door het stof van rood tot meer royalistisch oranje waren bekeerd, stapte ik om half drie uit te Noord-Scharwoude. Het stationnetje — 't is mogelijk dat er ook een dorp Noord-Scharwoude bestaat, maar ik heb 't nooit gezien — lag, na zeventien jaar, nog als een even eenzaam grijs blok, sterk en stil boven de felzonnige velden, en daar zag ik ook den witten weg. . . . En die aanblik droeg iets zacht- en-lichts in mij. Het was zoet met dat gevoel dien weg weer te belooopen; zonder één strakheid van gedachte in mijn hoofd. Het was een vreemde gewaarwording: of overall verspreid lagen lieve gedachten, en de wind die nu juist opkomt, waait ze zachtjes in mij, en daar wordt langzaam-aan iets teer lichttends opengewaaaid, en open-gewiegd op den kalmen voortgang van mijn schreden. Het wordt als een witte bloem in mij, en haar teer schijnsel van geluk doorlicht mijn leven, terwijl ik daar loop door de oude gekendheden. Er zijn jaren van streven en strijden weggevallen tusschen toen . . . en nu, en even wordt mijn zaligheid tot een besef: dat dit nu wel een hoogtepunt van mijn bestaan is dat ik doorleef.

V

Ik ben, automatisch rechts afslaande, onder de huiving van boomen gekomen. Aan beide kanten van den weg, maar vooral links, liggen nu telkens boerenhuizen, met bloemtuinen ervoor; en rondom die huizen staan boomen die lustig bewegen in den opkomenden wind, den wind, die kwam om mij herinneringen toe te voeren. Op de muren der huizen wordt een bewegend kantwerk van licht- en-schaduw. Dit is ook een vroolijkheid, maar hoe innig in de wijde stilte; hoe anders dan 't krioelen der grauwe stadsmenigten, waarin het leven armelijk is en schaarsch, daar in Scheveningen. Mijn weg stijgt tot een hooge brug, een „ver-

laat”, waarachter een landelijk brinkje. Daar komen witte landwegen saam; er is een herberg, en er staan wat hooge boomen; en dan ga ik langs 'n zonnigen weg, door hoog gras bezoomd, verder. Evenwijdig aan mijn pad loopt een water, waarin telkens, als eenig geluid, het lekker geklok klinkt van springende visschen. En verder aan weerszij, én voor, én achter, een eindeloos wijd verschieft van weiden, van 't malschte groen, met roomige scheuten van glanzende boterbloemen hier-en-daar overplaat. Een enkel schuin dakje van 'n boerenhuis, 'n enkel schriel boomenrijtje van 'n weg, en verder de stilte van een zonnig land op Hemelvaartsdag. „Hemelvaartsdag”. . . . Ik zeg 't zachtjes voor mij uit, terwijl ik zie naar het wijde land, naar 't hooge gras, dat even leeft in zonglansen en windstrooking: „Hemelvaart”. Het is of het heerlijke beeld van mijn zinnen 'n oogenblik wankelt; en of, van-onder de schoone verbeelding, heel, heel even een nog ontroender schoon, de schoonheid zelf, mij naar 't hart stijgt.

VI

Laat ik hier niets meer aan toevoegen. Alle uiterlijkheden die ik zag, waren in de stemming, die in 't voorafgaande is geduid.
J. L. WALCH.

SAINTE AGNÈS.

ZIJ is het die mij heeft verlokst! zij! een heilige! Als ik mijn oogen dicht doe, zie ik haar weer voor mij, geheel in 't wit, hoog troonend boven het menschengewoel.

Hoe oogverblindend schoon was zij 's morgens, badend in gouden zonlicht, onder blauwen koepel.

Hoe liefelijk bloosde zij 's avonds, als ik in verrukking naar haar opzag bij de laatste rooskleurige stralen.

Hoe ernstig was zij weer een ander maal, hoe streng, hoe koud als de sombere winterdag en toch — hoe mooi! Zelfs toen ik haar afwerend zag, een dichten sluier trekkend om zich heen, zelfs toen ze dreigde, toen halverwege naar haar toe een onweer zich ontlaadde over mij, toen ik de wolken purper grauwt tot zwart, waaruit de bliksems flitsten, zag woelen om haar hoofd.

Hoe trotsch, hoe heerlijk stond ze daar, tot plots een nevel haar scheen weg te nemen van de aarde en bleef — een kale berg, hoog, eenzaam, stil en grauwt, het voetstuk van mijn beeld.

O, Sainte Agnès!

Ik geloof dat ik mij het warmste en aangenaamste plekje van de heele Riviera uitgekozen had. Uit San Remo was ik weggehoest, uit Monte Carlo weggespeeld, uit Nice, bij een optocht, ik het mij dat de zon dáár warmer scheen, de bloemen daar het weelderigst bloeiden, de zee daar het blauwst de groene landtongen omving?

En dan de bergen! Zijn ze ergens zoo dicht bij zee, zoo hoog? zoo in verschillende reeksen te voorschijn komend hoe verder men het land in gaat?

Is elders de afwisseling zoo groot van olijfboschen, tuinen

1) schrikachtigen.



HETZELFDE GEDEELTE VAN HET ROKIN, GEDEMPT.
DE IJSELIJKE DROOM VAN EEN MINNAAR VAN AMSTERDAM'S STADSSCHOON.

vol oranjeboomen, kweekerijen van rozen en anjelieren, van weiland, wijnberg, kale rotsen, van vriendelijke villa's, armelijke hutten, forten, half vervallen kloosters, van dorpjes, eenzaam en verscholen leunend aan een bergrug, waarheen alleen een voetspoor voert?

O heilige Agnes, schoonste aller schone! Gij hebt mij verlukt! Niet rustig was ik meer in 't vriendelijk kleine stadje, niet luisteren kon ik meer naar de muziek in het park vanwaar ik je zien kon. Niets boeide mij meer van die vreemdsoortige cosmopolitische menigte op den boulevard, zelfs keek ik niet zoo vaak meer naar de schitterende zee want jij bleef naast mij aan den anderen kant. Toen ik naar Cap Martin tramde, ik zag het wel hoe steeds je blik mij volgde, haast tot bij den tunnel en toen ik nauwelijks in den trein naar Monte Carlo zat — daar was je al weer en gluurde door 't portier.

Opzettelijk ging ik naar het Oosten, over Frankrijk's grens, maar toen ik uitrustte op den rand van een regenbak, waar hoog in de bergen het water opvangen wordt tot besproeiing der citroenboomen, toen ik neerkeek op Grimaldi's toren en van ver de goudstad flonkeren zag in 't parelblauw der zee, toen wendde ik even 't hoofd naar rechts — en zag je!

Rivieren bracht ik tusschen ons; 'k bleef aan den linkeroever der Carei, je was ook dáár. 'k Verschool me achter 't linnen, dat in kiezelige bedding, arm aan water, daar niet wordt gewaschen maar gedroogd! Een windvlaag trok de lijn omhoog — je zag me! Ik plaatste bergen tusschen ons — je keek er over heen. Ik gleed mij in een dal, zóó diep, waar beekjes vloeiden en 't fijne Venushaar ontsproot op ruwen steen. Verborgen bleef ik niet, je wenkte!

Waar ik ook was of ging, ik zag je en je lokte en ik kon je niet weerstaan!

Wat is dat witte huis daar tegen den berg? had ik meermalen gevraagd zonder een bevredigend antwoord te krijgen.

Wisten ze het niet? Stelden ze er geen belang in?

Had ik mij toevallig tot vreemdelingen gewend? Het scheen mij toe dat bij de enkele aanduiding „de berg met het witte huis, dat men overal ziet” iedereen had moeten uitroepen: „wel, dat is Sainte Agnès!”

Na mijn altijd onvolledige en dikwijls onbetrouwbare kaart geraadpleegd te hebben besloot ik zelf dat het dit moest zijn en positief vragend: „is dat huis daar Sainte Agnès?” kreeg ik eindelijk een duidelijk „ja” ten antwoord.

Ik was blij dat ik het wist maar ik hoorde ook dat het een van de vermoeiendste wandelingen moest zijn. 'N importe! ik wou er heen! Wat was het eigenlijk? Een sanatorium? een particuliere woning? een hotel? een klooster?

Het lag er zoo rustig, zoo ongenaakbaar, één met den rotswand, waartegen geen weg te zien was. Hoe zou men er moeten komen?

Ezels en geleide nam ik nooit, hoewel Caroline en Marguerite er heel lief uitzagen. Dat waren geen geleidsters maar twee

muilezels met fluweelen ooren en groote glanzende oogen, veel levendiger dan ik ze gewoon was te zien.

Caroline en Marguerite kregen ook meer vriendelijke woordjes en klontjes suiker dan slaag en konden betrekkelijk doen wat ze wilden. Ze wisten den weg veel beter dan hun berijders en kenden ook de mooiste uitzichten, waar ze dan een poos stil bleven staan.

Hun eigenaressen zagen er veel minder lief uit. Ook glansden hun oogen niet goedig en fluweel was aan hen alleen hun keurslijfje. Ze waren even bruin als Marguerite en hadden pannekoekvormige hoedjes op hun hoofd, versierd met kunststroosjes. Hun taal was hoffelijk, zelfs vleidend. „Caroline, écoutez ma chérie, pas si vite, attendez-moi donc, je vous prie” en Caroline luisterde dan werkelijk maar of zij ook het verzoek „un peu plus vite s'il vous plait?” inwilligde, dat weet ik niet recht. Ik zat nooit op haar rug, ik wandelde en zocht mijn weg alleen. Dikwijls nam ik mijn lunch mee, die ik, na lang er onder gezwoegd te hebben, dan zielsvergenoegd onder een olijfboom opat met een heerlijk uitzicht op den afgelegden afstand beneden mij en natuurlijk hier of daar uitglurend naast of boven mij — Agnès!

Veel wegen leidden naar haar toe, maar hoe eigenaardig in een bergstreek, waar recht op het doel afgaan onmogelijk is en men den weg zelden voor zich uit ziet, het schijnt meestal of men begint met den tegenovergestelden kant uit te wandelen.

Wat achter den hoogen berg lag, waartegen Agnès leunde zou ik graag willen weten en van die zijde zou ik haar het liefst naderen.

Ook zou ik eens één maal niet tegen haar op, maar op haar neer willen zien en ik las op mijn kaart: Sainte Agnès — zevenhonderd meter. Nu, dan wilde ik minstens tot duizend meter stijgen en ik vond: roc d'Ormea — elf honderdnegen en twintig; Berceau, elf honderd vijf en vijftig; Grammondo, dertien honderd zeventig. „Va pour le Grammont of Grammondo!”

Vandaar op ruim zes kilometer afstands van de zee zou ik twintig bergtoppen kunnen zien die meer dan vijf en twintig honderd meter hoog waren en zes bergketens en — Sainte Agnès!

Ik had de tram willen nemen om mij een eind in de goede richting te brengen, niet achtend de bergreeksen die zich dan tusschen mij en mijn doel zouden schuiven, maar gelukkig werd ik in mijn dwaasheid verhinderd door een kippeboutje, dat men op 't oogenblik van vertrek nog bij mijn toeristen-ontbijt voegde en dat mij juist één minuut te laat op de place Saint Roc deed komen. Even opgewekt liep ik toen verder en kon na één straat uit, beter gezegd „op” te zijn gegaan al genieten van een mooi gezicht op het stadje.

Speciaal in Menton vindt men voor wandelaars van elke kracht iets loonends mits men maar stijgen kan.

Links van mij scheen Agnès mij dien morgen bijzonder vroolijk, het was alsof ze mij een eindweegs begeleidde en dan, als ze een oogenblik achter 't groen was weggedoken, weer op eens nieuwsgierig uitkeek waar ik was gebleven.

Gaarne had ik wat van de heerlijk ruikende viooltjes geplukt, die onder de olijfboomen naast den weg groeiden maar ik liet ze aan de kinderen en oude vrouwen, die, op het alleronver-



Foto Gilletta.

SAINTE AGNÈS. GEZICHT OP MENTON EN ZIJN BLOEMENWEELEDE.

wachtst op eenzame wegen hun oogst den vreemdelingen aanbieden. De bloemen zouden ook verwelkt zijn voor dat ik ze thuis bracht. Ik klauterde naar het dorpje Castellar, dat schilderachtig op een klein bergplateau gelegen is, maar dat mij van boven af gezien en als ik niet poëtisch gestemd ben, aan een kinderzandtaart doet denken, waar een speelsche vinger zich omkrulde tot den top en zóó de rijwegen trok.

Ik geloof dat ik wat snel was gestegen want ik verlangde al naar een gelijken weg toen een recht moeilijke pas begon en ik vervroegde het uur van mijn déjeuner om in de bosschen van den roc d'Ormea uit te rusten. Mijn dorst kon ik bevredigen met helder water van een fontein, die bij een driesprong stond. Toen kwam van het pad boven mij een muilnier met hout beladen en sprongen om zijn vracht zóó dicht langs mij dat ik haastig moest opspringen om niet geschrmd of van 't pad geveegd te worden.

Hij was blijkbaar gewend hier te drinken en de vreemdelinge, die op den rand van den bak zat intimideerde hem in 't minst niet. Nu, hij mij ook niet en toen zijn meester eindelijk afdaalde zag hij ons vriendschappelijk samen drinken, ik, uit de fontein boven, hij uit den bak beneden.

Ik meende eenige verbazing op het Italianengezicht te zien, maar hij sprak enkel een groet en een onverstaanbaar bevel tot zijn muilnier, dat gehoorzaam meeging, dezen keer wat beleefder bocht om mij heen beschrijvend. Ik liet de ruïnen van het oude Castellar achter mij dat, door een aardbeving verwoest, daarna zooveel lager opgebouwd werd en hier moest de eigenlijke tocht naar den Grammont pas beginnen.

Was het omdat ik begreep niet voor donker terug te kunnen zijn? was het omdat de weg zoo zonnig was of vreesde ik opeens de puntige keien die omhoog voerden? ik voelde niet den minsten lust den goeden weg in te slaan, misschien zou ik er, het gemakkelijker pad volgende, al was het misschien met een kleinen omweg, ook wel komen, maakte ik mij zelf wijs, maar die moraal werd zooals gewoonlijk gestraft; ik kwam er niet, maar wél bij de kapel van den heiligen Bernard, een ongezellig mensch, die op dezen eenzamen berg gehuisd moet hebben in een door de natuur gevormd hol met verschillende uitgangen. Een daarvan had ik straks gezien in den steilsten kant van den kam waartegen op alleen een vlieg of hagedis zou kunnen kruipen en aan de andere zijde, die op den grooten weg naar Sospel uitziend wist ik er nóg een. Daar scheen het meest geprefereerde zitje van den kluize-

naar geweest te zijn, ten minste er was een houten schot met een klein venster aangebracht, waarboven het jaartal vijftien honderd te lezen staat en „Christ le fit, Bernard l'habita". Wat een bestaan moet dat daar geweest zijn, hoe mooi ook de streek! „Gedeelde vreugd is dubbele vreugd, gedeelde smart is halve smart" kan zijn leus niet geweest zijn.

Zijn kapel was slecht onderhouden en stond vlak naast een ezelstal, waaruit het hooi en stroo verspreid was tot op het grasveldje voor de kapel dat blijkbaar eerst door de beesten afgegraasd was. Ik keek door het getraliede venster naar het schoone, ernstige gelaat van den heilige, keek toen naar beneden in de vallei, die mij dor en leeg toescheen, zag rond mij waar mijn blik gevangen bleef tegen kale bergruggen en op eens wist ik waarom de streek mij zoo verlaten en zooveel minder schoon leek, dan al wat ik tot zoo toe zag. Ik miste Sainte Agnès, mijn heilige! Sinds uren had ik haar al uit het oog verloren!

Dadelijk wuifde ik den onschuldigen kluizenaar een afscheid toe en riep ontstemd: „Heer Bernard, mij ziet ge nimmer weder!" Verbeeldde ik het mij of gleed er een glimlach over het stille gezicht? Vlug daalde ik een steil, mul voetpad met losliggende keien af dat mij, naar ik meende, in een dal zou voeren van waaruit ik den straatweg van Menton naar Sospel zou kunnen bereiken en ik dacht dat ik dit pad liever af dan op zou gaan. Ik kwam in een kloof waarin een beekje met mij daalde en mij slingerend een paar maal den weg versperde. Een weg was het eigenlijk niet meer, ik sprong van steen tot steen, rook de bloeiende viooltjes, zag de goudgele primula's en de verschillende soorten varens, die daar, stil en weinig gezien, als in een toovervallei opbloeiden in onze koudste wintermaand.

Toen begon weer het opklauteren tegen den anderen kant, met een hutje tot doel waarvoor een vrouw werkte. Haar wilde ik den weg vragen. Zij antwoordde mij in een taal tusschen Fransch en Italiaansch, dat ik niet verder kon; dat er geen verbinding was tusschen mijn pad en den grooten weg „un chemin marri, trop marri" herhaalde ze telkens hoofdschuddend.

Toen kwam haar dochter uit het huis en hopen de het jongere geslacht ondernemender te vinden, ondervroeg ik ook haar.

„Ja, er waren wel eens menschen recht over den bergkam heen gegaan, maar dat waren menschen van de streek, vreemden konden het niet" en haastig voegde de oude er aan toe, „de Engelschman die het probeerde is terug moeten komen en heeft hier in mijn ezelstal overnacht". Blijkbaar was dit geen prettige herinnering voor haar evenmin als het voor mij een aanlokkelijk vooruitzicht opleverde en hoe ongaarne ik ook den zelfden weg terugkeer, ik neigde er toe. Op eens schaterden de vrouwen het uit:

„Mais, Madame, vous avez pensé prendre cette route pénible avec vos souliers?" Ik keek snel naar mijn schoenen, om te zien wat er aan haperde „avec des souliers pareils!" maar ik ontdekte niets bizonders aan mijn gewoon, dun gezoold en toch zoo sterk schoeisel van glacéleer, dat mij al op zoo menige bergwandeling had gedragen.

A. W. V. SCHIMMEL BRAKEL-GOUDRIAAN.
(Slot volgt).



Foto C. O. Bulla.

NOORD-HOLLANDSCHE KOOL EN WESTLANDSCHE GROENTEN OP DE INTERNATIONALE TENTOONSTELLING TE ST. PETERSBURG.



Foto C. O. Bulla.

AALSMEERSCHE BLOEMEN OP DE INTERNATIONALE TUINBOUWTENTONSTELLING TE ST. PETERSBURG.

NEDERLAND OP DE INTERNATIONALE TUINBOUWTENTONSTELLING TE ST. PETERSBURG.

VAN den 26en Mei af werd te St. Petersburg een Internationale Tuinbouwtentoonstelling gehouden, die met het oog op den handel in tuinbouwproducten op dat land van zeer veel belang voor onze kweekers was, waarom dan ook tijdig pogingen in het werk werden gesteld om er een Nederlandsche Afdeeling te verkrijgen en zoo doende ons land daar waardig te doen vertegenwoordigen.

Heel wat moeilijkheden zijn er te overwinnen geweest eer men eindelijk zoo ver was, doch de uitslag heeft het werk bekroond en gerust kan gezegd worden, dat de Nederlandsche Afdeeling een der fraaiste van de geheele tentoonstelling was; zij trok dan ook de algemeene aandacht.

In de zaal voor Nederland bestemd, waren het vooral Aalsmeersche snijbloemen en groenten, die er een plaats hadden gevonden. Er worden tegenwoordig groote hoeveelheden afgesneden bloemen van Aalsmeer uit naar het buitenland verzonden, doch de productie neemt steeds toe en dus moet getracht worden voortdurend nieuwe afzetgebieden te vinden en Rusland is een land, waar heel wat geplaatst kan worden.

Nu ligt het echter voor de hand, dat er aan het deelnemen met afgesneden bloemen aan een zoover verwijderde tentoonstelling heel wat moeilijkheden verbonden zijn. De bloemen moeten toch op een bepaald tijdstip op haar fraaist zijn, waartoe zij onder glas moeten gekweekt worden, doch einde Mei zijn de Seringen hier buiten reeds dikwijls uitgebloeid en dus was het voor dit doel noodig de struiken eenigen tijd in een koelpakhuis te bewaren, teneinde ze terug te houden en ze daarna in de kassen in bloei te trekken. Zoo is dan ook geschied en de resultaten zijn prachtig geweest.

Een tweede zeer groote moeilijkheid was de reis, die vier dagen duurt. Om afgesneden bloemen gedurende vier dagen in kistjes zoo te verpakken, dat zij voldoende frisch blijven om nog tentoon te stellen, wil nogal wat zeggen, doch ook deze proef hebben zij uitstekend doorstaan. Toen de kistjes met bloemen, die, door het warmlopen van een wagon onderweg nog overgeladen moesten worden, ontpakt werden, zagen de bloemtrossen er wel wat slap uit, doch onmiddellijk werd onder van de steel een stukje afgesneden, waarna ze in emmers met water in een kelder werden gezet en ziet, de volgende morgen kon men bijna niet meer zien, dat de Seringen zoo'n reis gemaakt hadden.

De Rozen waren blijkbaar iets minder sterk geweest, hieronder was toch een gedeelte, dat voor gewoon gebruik nog wel goed was, doch niet meer voor tentoonstellingsbloemen, waarom zij werden afgekeurd. Was het weer, gedurende de reis, wat minder warm geweest, dan zouden de Rozen waarschijnlijk wel beter zijn overgekomen.

Nog krasser proef werd genomen met Lelie's. De bloemstengels werden met ongeveer driekwart ontwikkelde knoppen afgesneden

en zoo in kistjes gepakt. Dit geschiedde twaalf dagen voor de opening der tentoonstelling, daar zij per scheepsgelegenheid werden verzonden en ziet, toen zij na tien dagen reis uit de kistjes werden genomen, zagen zij er juist zoo uit als zij verpakt waren. Onmiddellijk in water geplaatst, begonnen de bloemen te ontkiemen en bij de opening der tentoonstelling deden de Nederlandsche Lelies voor die te Petersburg gekweekt geenszins onder.

Met het snijgroen was het al precies hetzelfde. Er bestaat in ons land te Gouda een snijgroenkwekerij, die een groote export naar het buitenland heeft, doch die haar uitvoer ook gaarne in Rusland zag uitgebreid. Zij zond kistjes met Asparagus en verschillend varengroen naar Petersburg en ziet de resultaten waren prachtig en men kon zien, dat het uit Nederland verzonden groen, na zoo'n reis, nog verscheidene dagen frisch blijft.

In het geheel waren naar Rusland gezonden 3500 trossen Seringen, 3000 Rozen, 300 Lelie's alsmede een aantal Seringen en Malus struiken, die daar in bloei getrokken waren en met dit materiaal moest nu de heer I. G. Ballego uit Leiden een geheel maken, dat een mooi beeld zou geven van wat Nederland produceert. Wanneer men bovenstaande afbeelding beziet, dan gelooven wij, dat ieder met ons zal instemmen, wanneer wij zeggen, dat hij daar uitnemend in geslaagd is. Het was een overweldigende bloemenweelde, die men te aanschouwen kreeg en die toch door sierlijkheid van rangschikking uitmuntte. De Nederlandsche Afdeeling onderscheidde zich juist van de overige zalen dezer tentoonstelling doordat zij niet te vol stond, doch iedere bouquet Seringen, Rozen of Lelies goed tot haar recht kwam.

Nederland wordt tegenwoordig wel eens de groententuin van West-Europa genoemd en dat zeker niet ten onrechte, want de uitvoer van groenten naar de omliggende landen begint steeds groter omvang aan te nemen. Doch met de toenemende vraag neemt ook de productie voortdurend toe en zoo is het gevaar niet denkbeeldig, dat, komt er door deze of gene oorzaak een stremming in den export, naar het een of andere land er overproductie zal ontstaan en hierom is het gewenscht steeds nieuwe markten te vinden.

Door met een flinke collectieve groenteninzending aan de Petersburgsche tentoonstelling deel te nemen, hoopte men twee vliegen in één klap te slaan, n.l. de aandacht op de Nederlandsche producten te vestigen en zich zelf te overtuigen hoe zij er, na zoo'n betrekkelijk langen reis uitzien. In beide opzichten is deze zending een succes geweest. De Nederlandsche groenten toch trokken zeer de aandacht en werden gretig gekocht. Ook zag men, dat het meerendeel der producten de reis goed gemaakt had, doch dat een andere emballage ze in nog beter toestand zal doen overkomen, wat vooral met bladgroenten en peen het geval was.

Bijzonder gelukkig was men met de inzending witte, gele en

roode sluitkool, die in dit nummer is afgebeeld. Deze kolen werden ruim een half jaar geleden te Broek op Langendijk geoogst en daarna in een koolpakhuis tot den dag der verzending bewaard. Bij het ontpakken bleek er geen rot plekje zichtbaar te zijn en zij lag hier even glazend en mooi of het een tentoonstelling in Noord-Holland was. Een niet minder mooi succes had men met komkommers. De groote Nederlandsche komkommers zijn in Rusland onbekend; men gebruikt hier een kleine, dikke soort, die veel op een groote Augurk gelijkt en die daarbij droog en hard is. Onze groote vruchten werden aanvankelijk wel wat wantrouwend aangezien, doch toen men in de gelegenheid gesteld werd ze te proeven, vielen zij blijkbaar zeer in den smaak.

Met tomaten was het al precies hetzelfde. In Rusland worden over het algemeen Fransche tomaten gebruikt, die wel groot van stuk, doch gedeeltelijk hol en niet saprijk zijn. Onze aardige kistjes met de mooie, sappige, zuiver ronde, helder roode vruchten trokken dan ook ieders aandacht.

Bloemkool is in Rusland een luxe artikel, wanneer men hoort, dat voor een niet eens groote of mooie kool hier tot 75 cents moet betaald worden, dan zullen onze huismouders wel bemerken, dat zij nog niet eens zoo slecht af zijn. Twee groote stapels Hollandsche bloemkool lagen hier en met groote, begeerige oogen werden de gesloten, blanke koolen bekeken.

Ook de rhababer mogen wij niet onvermeld laten. Er lagen een paar hopen stelen van één Meter en meer lengte en een doorsnede van bijna 10 c.m., zoo ziet men ze hier te lande niet eens vaak en in Rusland zijn ze zoo onbekend.

Wij zouden zoo kunnen doorgaan met het vermelden der verschillende groenten, die waren ingezonden, doch vrezende onze lezers en lezers te vervelen. Alles was tot een zeer mooi geheel te zamen gevoegd, wat de waarde der producten zeker nog verhoogde.

Buiten waren duizenden Tulpen uitgeplant, doch daar het terrein, door den hoogen waterstand van de Niewa, dezen winter een tijd



BOVENGEDEELTE VAN EEN DER AARDIGSTE GEVELS TE AMSTERDAM (ROKIN 90) DIE IN DE LAATSTE WEKEN GESLOOPT ZIJN. DE GEVELSTEEN MET HET „HEIDELBERGHS VADT" IS EEN DER LAATSTE HERINNERINGEN AAN DE VELE DRANKHUIZEN, DIE 'T ROKIN EERTIJD RIJK WAS.

lang onder water stond en het daarna ging vriezen, zijn de bollen in den grond verrot, waardoor de prachtige inzending mislukte.

Dat er *Rhododendrons* zouden zijn, was wel te verwachten, evenals dat zij een goed figuur zouden maken, wat ook met de vorm *Buxus* het geval was.

Ten slotte was er op deze tentoonstelling nog een prachtige inzending jardinières, vazen en mandjes, eveneens Nederlandsch fabrikaat, die door haar sierlijke vormen en mooie versieringen de algemeene bewondering wekten.

Ook ditmaal heeft Nederland dus te Petersburg weder een uitnemende figuur gemaakt.

Moge de resultaten de genomen moeite en kosten ruimschoots beloonen.

E. TH. W.

SCHAATSENRIJDEN.

Het meer is toegevroren.
Men kan er veilig staan;
De baan is als een spiegel,
Ze glanst ons vroolijk aan.
Het weer is nu zoo heerlijk,
't Is held're zonneshijn!
Wie gaat er mee naar buiten?
Wie wil mijn makker zijn?

Lang praten is niet noodig.
Wie mee wil, maakt zich reê!
Kom, fluks de vrije lucht in;
Maar — neem de schaatsen mee!
Wat deert ons sneeuw of ijzel!
Wat deert ons 't gure weer!
We willen schaatsenrijden
Al op het blinkend meer!

Toen zijn wij uitgetrokken
Terstond op 't ijsveld aan.
Wij hebben ons op d' oever
De schaatsen aangedaan.
Wat was 't een vroolijk leven
In held're zonneglans;
Wij zwierden en wij zwaaiden,
Als waar' 't een rondedans.

Nu is voorbij de winter,
Nu sneeuw en ijs voorbij!
Nu staan slechts tuin en boomgaard
In 't bloesemwit der Mei.
Doch 'k roep zelfs in mijn droomen
„Hallo!" nog keer op keer
„Wie gaat mee schaatsenrijden
Al op het blinkend meer?"

(Hofmann von Fallersleben.)

L. A. J. BURGERSDIJK.

IETS OVER MAKART.

HANS Makart, de groote Oostenrijksche schilder, had vrij algemeen den naam van zeer stil en teruggetrokken te wezen, en evenals Moltke noemde men hem wel eens „den grooten

zwijger". Zij, die dit vertelden wisten zulks gewoonlijk door twee anecdoten te bevestigen. De eerste luidt aldus:

Eens zat Makart, die een groot liefhebber van schaken was, met een vriend aan het spel. Drie uren achtereen hadden ze zwijgend en ernstig tegenover elkander gezeten en gespeeld — tot Makart's medespeler eindelijk „Mat!" riep.

„Ondragelijke babbelaar!" zou de kunstenaar hem hierop hebben toegevoegd.

Op een diner — dus luidt de tweede anecdote — zat Makart eens naast de beroemde tooneelspeelster Gallmeyer en deed, als naar gewoonte weer geen mond open. Bij het dessert zou Pepi Gallmeyer hem toen schertsend hebben toegevoegd: „Als we nu eens over wat anders praatten!"

Beide anecdoten zijn zeker niet onaardig, maar ongelukkig is er geen woord van waar. Ze zijn „geheel verzonnen" evenals de gansche historie van Makart's Pythagoraëische gewoonten. Wat er mogelijk aanleiding toe heeft gegeven, is de inderdaad ware omstandigheid, dat hij eens, toen hij nog op het atelier bij Piloty schilderde, een wijsneuzig baronnetje, dat hem uit de hoogte vroeg, wat hij daar schilderde, kortaf ten antwoord gaf: „een schilderij!"

Makart was zoo weinig een zwijger, dat zijn vrienden hem „den grooten babbelaar" noemden. Hij was een bijzonder liefhebber van het vertellen van anecdoten en deed het met groote uitvoerigheid, zoodat het wel eens voorkwam, dat hij te midden zijner uitwijdingen den draad verloor of de *pointe* kwijt raakte.

De kunstenaar was ook het tegendeel van een melancholicus, waarvoor men hem soms wel uitgaf. Hij was vroolijk tot in het kinderlijke en had over een eenvoudige grap soms uren lang pret.

Alleen des voormiddags, wanneer hij werkte, was hij bij voorkeur alleen; maar op elk ander uur van den dag kon men hem overal treffen, en 's avonds was hij geregeld in de kunstenaar-Kneipe bij Ganse aan den „Opern-Ring" te vinden, waar hij de ziel was van het gezelschap. Zijn vrienden plachten hem dan met zijn „Kleinheid" te plagen. Hoe meer hij drinkt, beweerden zij namelijk, des te kleiner wordt hij — een inkrimpings-proces, dat ook wel bij minderen dan Makart is waargenomen.

Eenvoudig in zijn doen en laten — alleen in zijn atelier was hij een vorst — mag Makart als de verpersoonlijking van een innemend mensch gelden. Kon hij iemand helpen, dan liet hij het niet; maar hij behandelde alle menschen gelijk en keek zijn bediende met hetzelfde gezicht aan als het gekroonde hoofd.

Schaken en croquet-spelen waren lievelings-uitspanningen van Makart, en hij had nog liever dat men zeide, dat hij slecht schilderde, dan dat hij deze beide spelen niet grondig verstond. C.

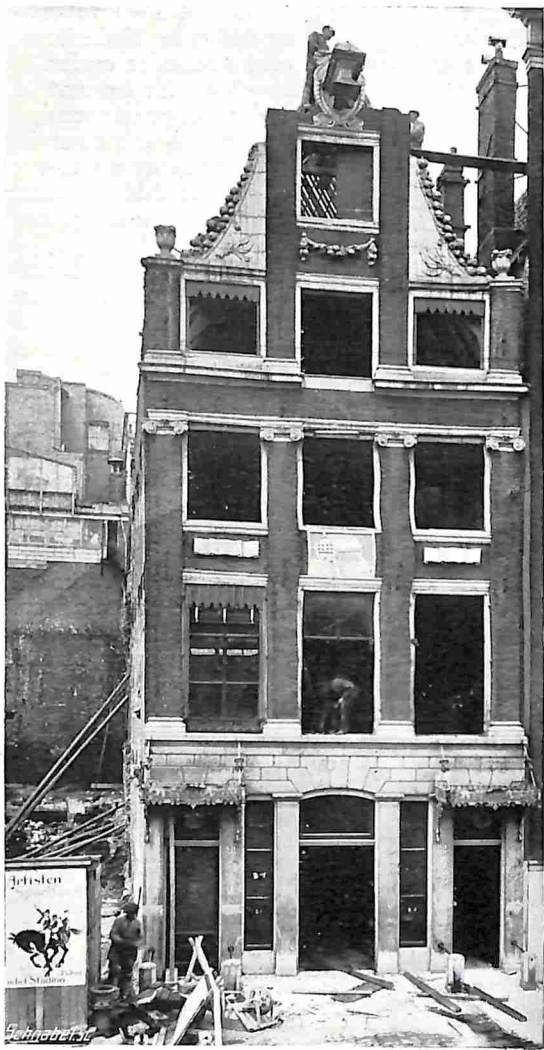


Foto C. Steenbergh.

HETZELFDE GEVELTJE, KORT NADAT MEN MET SLOOPEN BEGONNEN WAS.

EEN VERLIES EN EEN WINST.

L. W. J. K. THOMSON. †

EEN groot verlies heeft ons land getroffen. Diep droevig stemt het ons, te bedenken, hoeveel hij, die nauwelijks vijf en veertig jaar mocht worden, met zijn energie, die niet op stoffelijk winstbejag gericht was, doch streefde naar bereiking van idealen, in welker dienst hij héél zijn kunnen (en weten stelde, nog voor land en volk had kunnen zijn.

Een man van karakter, een man van onbuigzamen aard, dat heeft hij zich getoond, een man die stónd voor zijn eenmaal opgevatte overtuiging. En nu de eindeloze slaap zijn wakker oog heeft beslopen, voelen niet alleen zijn talrijke vrienden van allen rang en stand, doch wij allen, wat wij aan hem verlopen hebben.

Hoe vaak klonk niet als het geklater van een frissche fontein zijn geestdriftig woord te midden van het moddergespat der politiek. Wij herinneren ons nog zoo goed zijn woorden — wanneer hij ze uitsprak, wij kunnen het niet met juistheid zeggen: „Een volk, dat niet wil, kan niet overwonnen worden”.

Acht maanden geleden schreef hij in ons blad 1) over zijn overleden vriend Ram hartelijke woorden van waardeering. Hoeveel is er sinds dien tijd gebeurd! Voor de oogen van heel de wereld is hij aan 't werk geweest en met stillen trots hebben wij 't opgemerkt, hoe de kranige figuur van Thomson aller bewondering afdwong door de wijze, waarop hij zijn moeilijke taak vervulde. Bij de vervulling van die taak is hij gevallen, als man van eer. Gevallen voor een goede zaak? De twijfel, of die vraag bevestigend moet worden beantwoord, maakt zijn verlies des te moeilijker te dragen....

Maar hoe 't zij, geheel voor niets is zijn sterven niet geweest. Het is zoo goed door minister Cort van der Linden gezegd, dat zijn dood behalve een verlies ook een winst is, omdat door hem de Nederlandsche naam over de geheele wereld wordt geëerd. Hij heeft getoond, hoe een Nederlander een moeilijke, ondbare en gevaarlijke taak, die hij nu eenmaal op zich heeft genomen, weet te vervullen.

Er is meer, waarvoor wij Thomson dankbaar zijn. Hij heeft ons gesterkt in de overtuiging, dat ons volk — in ons kleine, rustige land, waar de echte maatstaf van grootheid wel eens zoek raakt, blijkt het te weinig — mannen bezit, naar wie het in moeilijke omstandigheden met vertrouwen zal kunnen opzien.

De tijden, dat Nederland en Nederlanders, bang de handen in een wespenest te steken, zich in een hoeksken hielden buiten gevaar, zijn, God dank, voorbij. En dat tegelijk met 't verdwijnen van die bedeesdheid weer met eere de Nederlandsche naam over de geheele wereld genoemd wordt, — de Ruyter's woorden: „Zij hebben nog ontzag voor de Zeven Provinciën” schieten ons in de gedachten — zie, dat stemt ons tot rechtmatigen trots.

Straks brengt de „Noord-Brabant” den doode terug naar het vaderland, waar rouw is over hem, die zoo noode gemist wordt. Dankbaar voor hetgeen hij gedaan heeft, voor ons en voor de wereld, zal heel zijn volk hem in gedachten naar de laatste rustplaats brengen.

Zijn naam zal in dankbare herinnering blijven voortleven.

Hij blinkt in onbezoedelde eere.

1) In het nummer van 18 Oct. 1913.

DENNEKEVER.

D OOR dit woord als opschrift van dit hoofdstuk te bezigen bega ik met opzet een dwaling; de wetenschappelijke naam van het insect is: *Polyphylia fullo* L. d.i. de „voller” of de „walker” (bij ons de Duin- of „Julikever” S. L.). Men moet het met een naam nu eenmaal niet te nauw nemen, dat weet ik wel: maak slechts 't een of andere geluid, soldeer er een latijnschen uitgang achter en ge krijgt, althans voor 't gehoor net precies hetzelfde als er op de etiketten te lezen staat, die



KOLONEL L. W. J. K. THOMSON; †

ge in gelederen op de doozen van den entomoloog vinden kunt. 't Minder welluidende van die klanken zou nog te verontschuldigen zijn, als die barbaarsche term niet iets geheel anders beteekende, dan het dier, dat er door aangeduid wordt, maar in den regel heeft deze naam, opgedolven uit zijn Grieksche of andere stammen, zekere beteekenis, waarin de nieuweling iets hoopt te vinden, om zich aan vast te houden. En meestal komt hij bedrogen uit. Het geleerde woord spreekt hem van moeilijk te begrijpen kleinigheden, meestal van zeer matig belang. Te dikwijls voert het hem op den verkeerden weg en tot beschouwingen, die niet overeenkomstig zijn met de waarheden, die hij door eigen waarnemen verkregen heeft. Het zijn dikwijls grove dwalingen, of vreemde, onzinnige toespelingen. Mits ze maar fatsoenlijk klinken, verdienen die uitdrukkingen de voorkeur, waar de etymologie geen vat op heeft.

Tot die woorden zou o.a. *fullo* behooren, als het woord nu maar geen oorspronkelijke beteekenis had, waaraan het allereerst gedacht wordt. Dit latijnsche woord wil zeggen: de voller, de walker, hij, die onder een waterstraal het laken volt, het zacht maakt en er de pap uit verwijdt. In hoeverre heeft de kever, die het onderwerp van dit hoofdstuk is, iets met dezen werkman te maken? Breek er uw hoofd maar niet mee, ge zult daarop nimmer een bevredigend antwoord kunnen vinden.

Het woord *fullo* op een insect toegepast vindt ge bij Plinius den ouden. In zeker hoofdstuk heeft de groote natuurvorschier het over midelen tegen geelzucht, koorts en waterzucht. Men vindt allerlei rariteiten in die oude medicijnenlijst. We vinden daarin opgeteekend: den langsten tand van een zwarten hond, den snuit van een spitsmuis in een rose lapje gewikkeld, het rechteroog van een groene hagedis, dat het levende dier uitgerukt en daarop in een zakje van geitenvel gepakt is; het met de linkerhand uitgetrokken hart van een slang; den staart van een schorpioen met 't stekelig eind eraan, dit alles zoodanig in een zwarten doek geborgen, dat de zieke drie dagen lang, noch 't geneesmiddel, noch hem, die 't toepast zien kan, en meer dergelijken onzin! Men doet het boek dicht, verbaasd over die poel van zotheden, waaruit de kunst om te genezen te voorschijn is getreden!

Te midden dezer onsmakelijke dingen, die voorboden der medische wetenschap, prijkt ook de „voller”. *Tertium qui vocatur fullo, albis guttis, dissectum utrique lacerto adalligant*, zegt de tekst. Om de koorts te bestrijden, moet men den fullo-kever in tweeën snijden, de eene helft op den rechter en de andere op den linkerarm wrijven.

Wat meende nu de oude natuuronderzoeker met dien fullokever?

Precies weet men het niet. De aanwijzing *albis guttis*, witte vlekken, zou op den wit gespikkelden dennikenkever wel toepasselijk zijn, maar of dit daar inderdaad bedoeld is, staat lang niet vast. Plinius zelf schijnt niet geheel zeker geweest te zijn van zijn wondermiddel. In zijn dagen konden de oogen het insect nog niet zien. Het was te gering, 't was net goed genoeg om er de kinderen mee te vermaken, die 't aan een draadje gebonden rond lieten vliegen, maar niet waardig, dat een deftig mensch er zich mee bemoeide. Blijkbaar heeft hij het woord vernomen uit den mond der landlieden, die zeer oppervlakkig waarnemen en zich graag van buitengewone benamingen bedienen. De geleerde nam de landelijke uitdrukking over, die misschien 't product was eener kinderlijke verbeelding en paste die zonder nader onderzoek, eenvoudig toe. Het woord is met een antiek geurtje tot ons gekomen; de moderne natuurkenners hebben er zich ook van bediend en zoo is een onzer fraaiste insecten de „voller” geworden.

Ondanks mijn diepen eerbied voor de oude talen kan ik me niet met het woord van „voller” in dit verband onmogelijk vereenigen; waarom niet eenvoudig gesproken van „Dennenkever”, als herinnering aan den beminden boom, die het paradijs van dit insect is, gedurende de twee of drie weken



MAJOOR ROELFSEMA.



MAJOOR KROON.



Foto Haagsch Ill.-Bnr.

DE OUDE ALBANEESCHE KRONINGSTAD KROJA, WAAR DE NATIONALE HELD SKANDERBERG WOONDE.

van zijn bovenaardsch bestaan. Het zou zeer eenvoudig en natuurlijk zijn; juist een reden om er 't laatst aan te denken.

Men moet lang in den nacht van 't onzinnige rondlopen, alvorens het gebied der waarheid te betreden. Al onze wetenschappen bewijzen dat, zelfs onze cijferkunst. Beproof eens eigene getallen in Romeinsche cijfers op te tellen; ge moet het opgeven, daar al die teekens u doen duizelen en ge zult moeten erkennen dat 't cijfer o een geweldige revolutie in de getallen heeft gebracht. 't Is wel steeds 't ei van Columbus, een doodgewoon iets voorzeker, maar, men moet er op weten te komen.

In afwachting dat de toekomst den onheilspellenden „voller” tot algeheele vergetelheid zal doemen, zullen wij maar spreken van den Dennenkever, dan kan niemand zich vergissen: ons insect toch wordt uitsluitend op de dennen aangetroffen. 1)

't Is een dier dat in sierlijkheid wedijvert met den neushoornkever (*Oryctus nasicornis*) en al mist zijn costuum dien prachtige metaalglod, dat sieraad der loopkevers, bupresta's en cetonia's, 't is ten minste hoogst elegant. Een zwarte, donker- of lichtbruine grond in grillige wanorde met een massa witte vlekjes bezaaid, is de kleur van zijn stemmig en tegelijk buitengewoon fraai kleed.

De zevenbladige waaier, die het mannetje aan 't eind van zijn korte spriet draagt en die hij open- en toe kan slaan, verraden zijn innerlijke emoties. Men zou aanvankelijk geneigd zijn deze prachtige spriet voor een uiterst volmaakt orgaan te houden, die in staat zijn om de fijnste geuren, de zachtste geluiden en andere niet door onze zinnen waarneembare indrukken op te vangen; het wijfje echter waarschuwt, ons niet te ver op dien ingeslagen weg te begeven. Haar moederlijke plichten leggen haar een minstens even groote gevoeligheid op, als den leden der andere sekse en toch zijn haar sprietpluimen zeer klein en bestaan uit niet meer dan zes armzalige blaadjes.

Waartoe mag dan wel die groote waaier den mannetjes dienen? Dit zevenbladig toestel is voor mijn kever, wat de lange beweeglijke spriet voor den Heldenbok, de voorhoofdswaapenrusting voor den Mestkever, de gewoelvormige kaken voor 't Vliegende Hert zijn. Ieder steekt zich op zijn manier in een eigenaardigen bruidstooi.

We ontmoeten den machtigen Duinkever tegen het midden van den zomer ongeveer gelijk met de eerste cicaden en hij komt zoo stipt op tijd, dat zijn verschijning in den entomologischen kalender even geregeld staat opgeteekend als die der jaargetijden. Als de langste dagen komen, die dagen, welke geen eind schijnen te nemen en den oogst vergulden, verzuimt hij niet naar zijn lievelingsboom te snellen. De St. Jans-vuren, door

de kinderen in onze dorpsstraten aangestoken en zoo de herinnering aan de oude zonnefeesten bewarend, komen niet regelmatig terug.

Omstreeks dien tijd bezoekt de kever elken avond, als het weder kalm is, in 't schemerurtje de dennen van mijn tuin. Met 't oog volg ik zijn bewegingen. Met kalme, doch daarom niet minder krachtigen vleugelslag, vliegen vooral de mannetjes steeds opnieuw met breed uitgeslagen waaiersprietten rond en zoeken de takken op, waar ze door de wijfjes verwacht worden; ze gaan en komen, waarbij zich hun silhouetten tegen den valen, door de laatste zonnestralen verlichten hemel, afteekenen. Ze zetten zich neder, vliegen weer op en hervatten hun beweeglijke vlucht. Wat doen ze toch daarboven gedurende de veertien dagen, dat het festijn duurt?

Dat is niet moeilijk te raden: ze maken hun schoonen een weinig het hof en zetten hun huldebetoogingen den ganschen nacht voort. Den volgenden morgen vindt men geregeld mannetjes en wijfjes op de onderste takken eenzaam en onbeweeglijk zitten, onverschillig voor alles, wat om hen heen voorvalt; ze ontvluchten zelfs de hand niet, die zich naar hen uitstrekt.

Hangend aan de achterpooten knabbelen de meeste aan een dennenaald, terwijl ze in zaligen sluimer het stuk tusschen de monddeelen geklemd houden. Niet zoodra valt de avondschemering wederom in, of ze ontwaken tot nieuw leven.

't Is onmogelijk hun verrichtingen daar hoog in de boomen nader te bespieden. Laten we trachten het daarom in gevangenschap te doen. Vier paren heb ik 's morgens kunnen vangen en die in een ruime, met dennetakjes voorziene, voliëre ondergebracht. Wat ik te zien krijg, beantwoordt niet aan mijn verwachting, blijkbaar omdat hun hier de vrije vlucht verboden is. Hoogstens zie ik een mannetje van tijd tot tijd zijn geliefde naderen, hij slaat zijn waaiersprietten uit en schijnt, door ze zachtken in beweging te brengen, haar wederliefde te willen verwerven, hij doet zich op zijn gunstigst voor en praat niet weinig met zijn hoofdtooi. Alles vergeefs: het wijfje, ongevoelig voor die schoonheden, verroert zich niet. De gevangenschap heeft haar levenslust gedood. Mijn verder onderzoek is zonder eenig resultaat gebleven. 't Schijnt, dat de paring heel in de vroege plaats moet hebben gehad, zoodat ik 't gunstige oogenblik voorbij heb laten gaan.

Eén bijzonderheid trok vooral mijn aandacht. De dennenkever kan muziek maken en zoowel de mannetjes als de wijfjes bezitten eenzelfde soort van instrument. Bedient de minnaar er zich van als middel om te lokken, of om de liefde te verwerven? Wordt 't lied van den verliefde door een dergelijken zang van den geliefde beantwoord? Dat dit onder normale omstandigheden in de twijgen der pijnboomen aldus geschiedt, is zeer best mogelijk; ik zou het echter niet voor zeker durven verklaren, omdat ik hieromtrent, noch in de vrije natuur, noch in mijn voliëres ooit iets van gehoord heb.

J. H. FABRE.
(vert. door P. G.)

(Slot volgt).

1) In ons land is de larve door Thijssse, behalve aan dennenwortels, ook aangetroffen aan die van 't Handekenskruid (*Epipactis latifolia*) en 't Rooze zwenkgras (*Festuca rubra*). De kever eet bladeren van loof- en naalddhout.

DE LAATSTE SPANNENDE DAGEN.

De geheele oogst, voor den aankoop van „Hofwijck” in de afgelopen week bedroeg l.l. Maandag slechts / 287.—.
Ruim f 4000.— ontbreekt nog!!



Foto C. Vreedenburgh Jr.

DE MAANDAG L.L. GEOPENDE RIJKSKWEEKSCHOOL VOOR VROEDVROUWEN TE ROTTERDAM.

Gebouwd naar de ontwerpen van den rijksbouwmeester J. A. W. Vrijman.